

Nyitra-völgyi Lap

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona. — Félévre 4 korona.
Negyedévre 2 korona.

Néptanítóknak feleáron.

Szerkesztő: SZALAY PÁL.

Felelős szerkesztő:

POLLÁK-LENGYEL BÉLA.

Főmunkatárs: KUN MIHÁLY.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

NAGY-TAPOLCSÁNY FÖTÉR (Platzko-féle ház)

hova a lap részét illető közlemények küldendők.

Előfizetési és hirdetési díjakat a kiadóhivatal veszi fel.

— Egyes szám ára 20 fillér. —

Iparunk és kereskedelmünk nemzetiesítése.

Mind nagyobb hullámgyűrűkben kezd szétterjedni ama hazafias mozgalom, melyet egy szívben-lélekben hazafias nő, a kereskedelemügyi miniszter felesége indított meg a magyar ipar pártolása és fölvirágoztatása érdekében.

Nyersterményekben bővelkedő hazánk csak akkor lehetne igazán gazdag országgá, ha termelőképességével a fejlett gyáripar társulhatna. Zsenge korát élő gyáriparunk nem izmosodhatott meg eddig, mert e megizmosodásnak főfeltétele az lett volna, hogy mi magunk pártoljuk azt első sorban hazafias kötelességünkől kifolyólag.

Hogy az a szép és nemes idea, mely Hegedűs Sándorné lelkében megfogamzott, mily hatalmas lépéssel vihethé előbbre hazai iparunkat és kereskedelmünket, azt a nemzetgazdaságban csak kevésbé jártas egyén is fölfoghatja.

Hogy azonban az ige testté lehessen, az egész társadalomnak: iparosnak, kereskedőnek épen úgy, mint a fogyasztóközönségnek egyértelműleg állást kellene foglalni az eszme keresztülvitele és megvalósítása érdekében. Hazafias propagandát kellene csinálni szóval, tollal és tettel a hazai ipar felvirágoztatásáért.

Régi, de jellemző mondás, hogy ha-

zánk majdnem a saját zsirjában fulladt meg, oly gazdag vala, s az osztrák szomszéd' is csak a magyarok zsirjában hizott meg. Ebből pedig csak az következik, hogy Magyarországot megáldotta a Magyarok Istene minden jóval, minden elképzelhető nyersterménnyel bőven, de nem tudta azokat okosan felhasználni és a saját javára értékesíteni. Mert hát sajnos, a magyar ember inkább született uri passziókra, lovag és tornajátékokra, mint hasznos munkára és kereskedelemre. Az ipari munkát bizta németekre, csehekre, a kereskedést pedig örményekre és zsidókra, s ő maga vagy ur volt, vagy földművelő jobbágy; csak ez a két foglalkozási kör volt az, melyet ő dominált. Ezt tehették régen, a míg kiterjedt domini-umokkal rendelkezett minden valamire való nemes ember. Csakhogy szaporodtunk, a domini-umok meg elkallódtak s az utódoknak kénytelen-kelletlen rá kellett fanyalodni a munkára. A mint a megélhetési feltételek megszerzése nehezebb lett, a magyar is kezdte belátni azt, hogy csak a munka árán tarthatja fenn magát, családját és hazáját.

A magyar faj azonban mindezeideig nem volt képes hazai kézműiparát, sem pedig gyáriparát a tökéletesség azon magaslatára emelni, melyen az ország termelőképességéből kifolyólag állani kellene.

Sokan és sokszor irtak már arról, hogy Magyarország méreg drágán veszi meg a külföldtől azt a kész gyártmányt, melyhez a nyersanyagot mesésen olcsó áron ő maga adta osztráknak, németnek, angolnak, avagy francziának. Ennek okát nem kizárólagosan abban kell keresnünk, hogy gyáriparunk fejletlen, hanem fogyasztó közönségünk indolenciájában is. A modern divat hóbortos rabszolgái ugyan is azt hirdetik, hogy csak az a szép, finom és előkelő, melyet Parisból, Londonból vagy Bécsből hozatunk. Sokszor meglőrtént már az a mulatságos — de nemzetgazdasági szempontból nagyon szomorú — eset, hogy a magyar külföldről hozatott meg valamit, a miről később kitudott, hogy magyar gyártmány, s jóval többet fizetett érte, mintha itthon vette volna.

Az üzletemberek nagyon természetesen alkalmazkodnak a fogyasztó közönség igényeihez, s az árukat külföldről hozatják. Csak mondanák egyszer ki a fogyasztók, hogy nekik nem kell párisi, bécsi vagy londoni gyártmány, hanem hazai, tudom hogy a kereskedők nyakra-főre sietnének hazai gyártmányokkal meg-
rakni üzleteiket.

Mindezekből az következik, hogy mi magunk vagyunk a hibásak, hogy hazai iparunk nem vehet nagyobb lendületet, s

A „Nyitra-völgyi Lap“ eredeti tárczája.

Írítka.

*Folyton nézem fényképedet,
S úgy találok kis angyalom:
Hü képed az soh sem lehet,
Hamis a kép, hamis nagyon.*

*Nagyon szép vagy e kis képen,
De egy vonás hiányzik ott,
Egy vonás, a legszebb épen!
Hiányzik ott a — jóságod.*

P. Lengyel Béla.

Fővárosi levél.

Ugy érzem magamat mint a primadonna, a ki először lép a világot jelentő deszkákra: lámpalázzal küzdök. A primadonnának egy csapásra a nagy közönséget kell meghódítania, mint nekem a »Nyitra-völgyi Lap« t. olvasóit. Feladatom a primadonnánál azonban sokkal nehezebb; mert míg az ujjonnan föllépett csil-
lag egy új nuance-al, vagy egy merész, de

feltétlenül hatásos fordulattal már a maga részére nyerte meg a színház gourmandjait és a közönség husz éven aluli férfi tagjait; addig az újságíró mindig csak a kemoly, figyelmes munkájáért találja meg méltó jutalmát: a nagyközönség szeretetét. Ezt a szeretet akarnám én is szerény soraimmal elérni.

Mivel kezdhethém mással, mint a színházzal, hiszen jól tudom, hogy kevés kivétellel a lapok minden olvasója legelső sorban a színházi rovatot böngészi.

A színházbajárás a rossz közgazdasági viszonyok daczára nem multa divatját. A sláger jelenleg a Magyar Színház-é, a hol a mult héten előadott angol operette, a »Postás fiu« valóban nagy sikert aratott. Pedig azt hittük, hogy az édes ritmusu angol zenét már megelégtették és ime bebizonyult, hogy a fülbe-mászó melódiák, ha a kissé már egyhanguvá vált angol ritmuson szólalnak is meg, állandóan barátságos fülekre találnak. A Magyar Színház a darab rendezéséhez tudvalevőleg Londonból hozatott színészt. Érdekes megfigyelni, hogy az angol rendező mily bámulatosan leleményes dolgokkal tarkította a különben unalmas operettet. A »Mikadó« óta valamire való szöveget nem irtak angol operetthez és ha a sok káp-

ráztató tény és szindus, minduntalan változó képek nem hoznának elevenséget ez angol operettbe, bizony csak oly sors érne azokat is mint egy valódi, hamisítatlan hazai ujdonságot. Annál nagyobb azonban a zeneszerző érdeme, a ki muzsikájával mégis a legjövendő-
mezőbb kassadarabokat teremti.

Sidney Jones és Lionel Monckton két hatalmas egyénisége az angol operett zenének és valóban bámulatos az a hatalmas halhatatlan torrás, a melyből mindig új és mindig eredeti melódiákat merítenek. Az angol zene, melyen határozottan az operett uralkodik, az amerikai Kerker Gusztávon kívül a föld kereké-
gén alig dicsekedhetik mostanában más nemzet hasonló nagyságokkal, mint Jones és Monckton.

A Magyar Színház pedig kimenekült egyelőre abból a válságból, melybe kedvezőtlen pénzügyi helyzete miatt jutott. Azonban semmisenem tart örökké és a legszenzációsabb kassadarab is idővel elveszíti közönségét. Mi lesz akkor? Csupa ilyen sikerült »Postás fiu« nem igen szül a század és az cfajta slágerek legfőlebb elodázhatják, de meg nem szüntethetik a válságot. Úgyes és leleményes vállalkozó boldogulhatna még tán leginkább a Wesselényi-utcai színházzal, ha azt magyar, de igazán magyar orfeummá alakítaná át. Ez kell a

hogy azt nem hathatja át tökéletesen az a nemzeti szellem, mely más külföldi iparnak és kereskedelemnek megfelelő nemzeti jelleget kölcsönöz.

A hol kizárólagosan magyar faj képezi a fogyasztó közönséget, ott úgy a hogy ébredezni látjuk a nemzeti öntudatot ezen a téren is, de nemzetiségi vidékeken, mint akár Nyitra-völgyében is, a kereskedelmi szellemet látva a nemzeti geniusz gyászfényt boríthat magára.

Kereskedőink mident Bécsből szereznek be, mert azt tartják, hogy az jobb és olcsóbb. Pedig most már egyes gyártmányaink bátran kiállják a versenyt a külfölddel. Hanem egyéb oka is van annak, hogy a mi kereskedőink mindenért csak Bécsbe szaladnak. Legnagyobb részük vagy egyáltalán nem, vagy csak kevéssé bírja a magyar nyelvet, s így természetesen idegenkedik a magyar fővárostól. Ugyancsak nyelvi akadály készíti őket arra, hogy üzleti könyveiket németül vezessék és levelezéseiket ezen a nyelven végezzék, sőt mi több, sok helyen még a cégablakokon is német feliratok díszelnek. Nem gondolják meg, hogy ez tüntetés az állam hivatalos nyelve ellen és a legnagyobb hálátlanság azon ország iránt, mely nekik kenyér-keresetet ad, s melynek földje táplálja őket. Ez ugyan inkább a magyarosítás, a nemzetiesítés kérdésébe vág, melylyel más alkalommal bővebben fogunk foglalkozni, most csak rámutatunk arra a szomorú körülményre, hogy hirdetjük a magyarosításban elért sikereinket, de azért még Nyitra-völgyének kereskedelmi góczpontjában, Nagytapolcsányban sem nemzeties irányu a kereskedelem. Piruljanak azok, a kiket illet ez a vád, a kivételnek azonban megadjuk a tiszteletet

Mit kellene tehát tennünk, hogy iparunk és kereskedelmünket a nemzeti szellem hassa át, mely maga után vonná annak fellendülését? Itt egyedül radikális gyógyszer az lenne, ha a fogyasztó közönség szövetkezne arra czélra, hogy csak a nemzeties irányban törekvő kereskedőt

népnek, mert az egyetlen fővárosi orieumban, a hol az az ördögös Fregoli esténként száz meg száz alakot reprodukál, bizony mindennap megtelik a nézőtér.

A könyörületesség, egyébként a jelszó mostanában a fővárosban és valóban a legnemesebb, legszebb cél az, melyhez a főváros minden polgára adózik, hogy néhány fölösleges krajcárjával hozzájárulhassunk a nyomor enyhítéséhez. A mulatságok sorában, melyeket az inségesek javára rendeznek, méltán első helyet foglal el az a hangverseny, a melyet szombaton este a »Lipótvárosi Casinó« rendez. Oly nagyszabású, érdekes és excentrikus műsorral még nem dicsekedhetett hangverseny, s melynek részletes lefolyásáról még lesz alkalmam beszámolni. A Casinó az egész jövedelmet az inségeseknek juttatja és ez okból egyúttal az egyesület tagjai is kötelesek teljes áron (10 korona) jegyeiket megváltani csakúgy, mint a meghívott vendégek. A hangverseny pedig, ha számításom nem csal, magának a Lipótvárosi Casinónak mintegy 8—10000 forintjába kerül. A legjelesebb és legnevesebb fővárosi színésznők és színészek lépnek fel az estén. Egy kis intimtást árulok el, ha megemlítem, hogy például Pálmay Ilka 800 koronát kap ezen egyszeri fellépéséért, Kúry Klára 500 koronát. Az érdeklődés oly óriási ezen hangverseny iránt, hogy jegyeket már nem is árul-

pártolja, míg az ez irányban indolenseket magára hagyná, hadd vergődjék, tengődjék, úgy ahogy tud. Legnagyobb hasznát látná ennek az ipar, mert kiszorítottatnának ezáltal a külföldi iparcikkék, s a hazaiak nagyobb kelendőségnek örvendenének. Iparosaink pedig igyekezzenek azon, hogy a külföldiekkel kiállhassák a versenyt. Műveljék, tökéletesítsék magukat, mert hogy a csin, az izlés mennyire emelheti az ipart, arra példa Franciaország. Tudjuk, hogy ez ország iparának leghatalmasabb emeltyűje népének finom izlése.

Czikkem végezetül ide írom még azt az aktuális dolgot, hogy az országos ipar egyesület január hó 29-én a hazai ipar felvirágoztatása és pártolása érdekében népes értekezletet tartott Budapesten, melyen elhatározták, hogy a Magyar Ipar című folyóiratban közlik a hazai beszerzési forrásokat, s Széchenyi Imre gróf javaslatára kimondották, hogy kitüntetésben fogják részesíteni azokat a kereskedőket, a kiknek különös érdemük van a hazai iparcikkék elárulásában.

Szalay Pál.

A nagytapolcsányi polgári iskola.

A Nagytapolcsányban létesítendő polgári iskola ügye ismét egy lépéssel előre haladt a megvalósulás felé. Mint értesülünk, Nyitra vármegye törvényhatósági bizottsága f. hó 18-án tartott közgyűlésén egyhangúlag elfogadta a község képviselő testületének egy új polgári iskola felállítását tárgyozó határozatát. Előzőleg hossz-as tárgyalások folytak kerületünk képviselője és a megyei tanfelügyelő között; ezeket követte a dolog finánciális oldalának megvitatása, mely utóbbi kérdést oly módon sikerült nyélbe ütni, hogy telket br. Stummer ingyen ad az iskola céljaira, az építkezésre és felszerelésre pedig a község 80000 koronát szavazott meg. Addig is, míg ügyünk a miniszteriumban illő megoldásra talál, néhány sorban elmondjuk nézetünket ez annyira fontos s

sitanak, úgy, hogy a mulatságból szép összegre számíthatnak a száraz kenyér után ábitozó sápadt, szegény emberek.

A farsang természetesen vígan folyik. Tánccra vágyó ifjuság mindig akad és ki nem imádná a táncztermet, a hol a jól rejtegetett leánygyal gardedám nélkül is elcseveghetünk egy-egy tour alatt. Nagy sikert várnak az operai álarczos báltól, daczára annak, hogy az álarczos bálók nagyjában már lejártak magukat. Azok az álarczos bálók, a melyeken a vidékről a fővárosba került jámbor atyafi megfeledezett magáról és a — hitvesi hűségéről, mintha már kihaltak volna. . . .

Herendi Arthur.

Egy vén színész naplójából.

Irta: Pallos Arpád.

. . . Hol vagytok ti szép idők, az ifjuság boldog évei, a mikor még fiatal szívünk együtt érzett a természettel s kikeletnyíláskor, tavasz-ébredéskor pajzán jókedvünktől visszhangzottak erdők, béczekek és ligetek. Nem törődünk mi akkor semmivel sem, miattunk akár összedőlhetett volna az egész világ, csak egy város maradjon meg, hol mi folytathassuk művészi ihlettel játékaikat. Akkor még az én szívem is helyet adott a szerelem tükos, édes gyönyörűségeinek, s nem dobogott egyforma sebességgel, ha egy hamiskás, pajkos égszín-

a község kulturális érdekeit nagyban érintő új intézmény létjogosultságáról.

Sokan amellet pálczát törnek, hogy ha már a községben középiskola felállítását czélozzák, úgy első sorban gymnasium létesítésére kellett volna gondolni. S ezeknek részben igazuk van. Manapság, amikor minden jobbmodu ember legalább is doktort akar fiából csinálni; a mikor a törekvő ifjú előtt a legmagasabb pálya elérésére is tényleg nyitva áll az ut; csakugyan a gymnasium az egyedüli középiskola, mely a legkülömbözőbb pályákhoz megadja az ajánló levelet s annak a bizonyos számárlétrának a legalsó fokát képezi, a mely a felfelé haladáshoz oly biztos eszközöket nyújt.

De ha jobban szemügyre vesszük egyrészt a terrenumot és az ifjuságot, melyet az új iskola szellemi tökéjéből táplálni hivatalva lesz, másrészt pedig a középiskolától joggal várható eredményt, úgy azt tapasztaljuk, hogy az új polgári iskola úgy a községre, mint a vidékre rendkívül jótékony befolyással lesz s mindenben helyeselhetjük vezető férfiaink elhatározását, melylyel épen a polg. iskola felállításáért sorompóba állottak. *Dr. Szulyovszky Dezső, országgyűlési képviselőnk ezúttal is fényes bizonyítást tett reális és egyedül helyes felfogásáról, melyet egy új intézmény létesítésével szemben mindenha tanusított.* Mert mi czélból kértünk mi új iskolát? Azt a reményt fűzzük az új polgári iskolához, hogy községünk fiaiból tanult, tapasztalt embereket faragjanak, de akik a tudományt nem életvezélnak tekintik, hanem hogy az világitó fáklya gyanánt kísérje őket más, mondjuk ipari, vagy kereskedelmi foglalkozásuk terén. És ha a polgári iskola tantestülete olyan lesz, mely hivatásának magaslatára tud helyezkedni, akkor idővel egy új, művelt iparos osztály lesz keletkezőben községünkben és vidékén. Ne higye ám senki, hogy nincs különbség a tanult, tapasztalt, meg az olyan iparos munkája között, a kinek zsenge gyermekora óta könyv nem volt a kezében s egész iskolázatá-

kék szem szórta tüzes sugárkévéit arezom felé.

Ma már kihült vulkán dobog a szívem helyén és csak arra való, hogy jelezze, — mint az óra örökké mozgó ingája, — hogy még nem jártam le, még működnek a rugók, még élő szervezet vagyok. De a bohókás, hevítő érzelmek már kihaltak belőlem.

Csak néha, ha vissza száll emlékezetem a képzelet sebes szárnyain a multba és felujul színész pályám egy-egy derűs, avagy borús epizódja, akkor elringatom magamat a fantázia színes képein s azt hiszem, hogy ismét itt van a tavasz, itt a kikelet és újra fiatal vagyok. . .

Emlékeim bohókás képei közé egy szomorú is keveredik. Az egész történet magán viseli a régi idők megható melankoliáját, azt az édes-bus romantikát, a mely az akkori embereket oly igen jellemezte. . . .

*

Ruby Sándor egyike volt a legszebb embereknek, kiket valaha láttam. Ő volt tarsulatunk főszerelemese és egyúttal a kedvencze is. Tüneményes szépsége mellett pedig maga volt a pontosság, a lelkiismeretesség. A vidéki színészek jellegzetes sajátosságai távol állottak tőle.

A mely városban megjelentünk, hogy áldozzunk Thália oltárán, az összes asszonyok boldogultak utánna. Pedig hát hiábavaló fáradság volt, mert Ruby jelleméből egy vonás hiányzott, nem ismerte a csapodárságot, nem volt Don Juan.

Sokszor megtörtént, hogy a szerelmes asszonyok egész legióia szökött utánnunk, ha

sát az a három év képezi, melyet mestere-nél töltött. A műveltség visszahat a kézi ügyességre és a csinosabb, értékesebb munka előállítására képesíti az iparost. Phrasis ugyan, hogy művelt tudós férfiakban bővelkedik hazánk — az ország tekintélyét csakis a tudományok nemes ápolása emelheti — de másrészt idebenn, városunk szűk határai között olyan generáció neveléséről kell gondoskodni, amely keze munkája mellől fényesebb jövővel kecsegtető régiókba nem tekintve, talismánképen őrizze s esetenként alkalmazni tudja a polgári iskolában gyűjtött tapasztalatokat.

Most még csak azt kívánjuk, hogy az iskola olyan tanerőkkel rendelkezék, akik gondosan ápolják a gondozásukra bízott csemetéket s mindenek fölött embert faragjanak tanítványaikból.

Kun Mihály.

Zárszó viszonzásul

a „Katholikus” urnak.

Legyen szabad az odium szítása minden látszatának kerülésével zárszóul a következőkben nyilatkoznom:

Minden jóra való ügy, akárki agyában is szülessék az, kellene, hogy mindenkinek „ingé” legyen. Már pedig a szellőztetett ügy, miután fontos társadalmi jóra való céljai lettek volna, ilyennek tekintendő annál is inkább: mert annak révén egy társadalmi osztályt sem akarunk sérteni, — akármit mondjon bárki is és akárhogyan forgassa ki szavaimat.

Rajongás, fanatizmus-e az, a mit a társadalmi katolikus középosztály öntudatának ébrentartására s testi-lelki javára megkísérelünk s teszünk? — ítéljen felőle az Isten s azon független nemes lelkek, kikben több a szeretet, mint az előítélet és a kornak fonák szelleme.

A „f l is ut, le is ut”-ra nézve szíveskedjék még egyszer pártatlanul átolvasni előbbi cikkemnek ide vonatkozó részét.

«A valódi tényállás» bizony nem az, hogy a kath. kör nem bírná magát föntartani. Deficittel — hála Istennek — nem dolgozunk, sőt még marad is.

Egy pontra néve az a válaszom, hogy:

valamely városból eltávoztunk. A szerencsés Ruby azonban mindig szívreható predikációval igyekezett a jó utra terelni az eltévelyedett asszonynepet.

Am e viselkedésének is meg voltak a lélektani rugói. Szegény Ruby Sándor maga is szerelmes volt, még pedig a primadonnánkba, a valóban ennivalóan kedves Györgyei Ilonkába.

Vajjon szenvedélyes érzelmei viszonzattak-e, vagy sem, azt senki nem tudta közlünk. annyit azonban én is észrevettem, hogy Ilonka nem idegenkedik Rubytól, a min egyéb-iránt nem nagyon esodálkozottam.

Mindenki úgy beszélt már róluk, mint férj s feleségről és úgy látszott, hogy ők már maguk is úgy képzelik a jövőt számunkra. A színpadon partnerek voltak, az életben is mindig együtt lehetett látni kettőjüket.

Sorsunk akkoriban bizonyos megállapodottságot tüntetett fel. Nem aggasztott senkit sem a kenyér utáni gond, mert elég jól látogatott előadásokban volt részünk. Általánosan megelégedett volt szintársalunk, s egyénileg idősebb színész már szinte poczakot csesztett a nagy jólétől.

Beállt a tél, a vándortársulatoknak nem a legjobb barátja. A hideg, sáros időjárás, avagy talán a műpártoló közönség hangulatának lanygulása, alaposan megap szította bevételeinket.

Más városba mentünk tehát szerencsét próbálni, de vesztünk. Ott már mi előtünk

»Istennek nevét hiába ne vegyed«, különösen mikor valaki sokkal magasabb igazság szolgálatában áll, mint amilyenért a »Katholikus« cikkében harcol.

Végezetül nyilatkozom, hogy szellemileg parvenünek nem tartottam »Katholikus« urat; katolikus voltában sem kételkedtem, tehát annál feltűnőbb volt cikkének tendenciája, s ez volt a mi becses neve utáni kíváncsiságra készítetett.

Ezentul remélem, hogy szent leszen közöttünk a béke, különösen ha jobban vigyázunk mind a ketten, hogy Ulixes tömlőjéből kiszabadult orkánok el ne ragadjanak és fel ne döntsenek minket. (*

Kniha Constantin.

*) Előzőleg már kijelentettük, hogy e tárgyban többé nem hozunk cikket. Mindazonáltal helyet adtunk Kniha Konstantin ur cikkének udvariasságból, de mielőtt az az ólomfogak alá került volna, bemutattuk »Katholikus«-nak, ki a következő megjegyzést tűzi hozzá: »Ha Kniha tisztelendő ur előző és mostani cikkében csupán arra szorított volna, hogy pártatlan tárgyilagossággal igyekezzék megczáfolni a vitára alkalmat szolgáltató körülményt, s ha ez sikerült volna neki, akkor én a mellemet verve azt mondanám: mea culpa, mea maxima culpa! E helyett azonban ő a saját álláspontjából úgy igyekezik azt feltüntetni, mintha nemes célok, társadalmi közérdekek elérése és megvalósítása érdekében lépett volna ez irányban az actio terére. Hát kérem én erre azt mondom, hogy elvi összekülönbözéseknél mindegyik félnek jogában áll a saját álláspontját helyesnek, igaznak tartani. Minthogy pedig Kniha urnak egyáltalán nem sikerült érvelésével az én álláspontomat megíngatni, ennél fogva én elejétől végig fentartom azt amit elmondottam. Végül csak azt kérdezem még Kniha urtól, hogy mióta tiltja a keresztény dogma azt, hogy Krisztus urunk tanítására és az Isten parancsaira, mint legfőbb tekintélyre hivatkozzunk?« »Katholikus.«

Ezzel az ügyet végleg befejezteknek nyilatkoztatjuk.

Szerk.

HIREK.

Farsang. A privigyeyi gymásiumi ifjúság az intézeti tanári kar vezetése alatt f. évi január hó 27-én a kaszinó tánctermében igen sikerült

egy cirkususz trupp ütötte fel sátorfáját és a mi szerény színlapjaink nem tudták tulharsogni a cirkuszi kikiáltó trombitáját és a czintányér harsányan hívogató zenéjét.

Beütött az inség időszaka. A szokatlan hideg idő és a hiányos táplálkozás ágyba döntötte társulatunk fele részét, a másik rész pedig lankadatlan hévvel igyekezett részt tenni a közönség jéghideg közönyén. Mindhiába! Repertoirunk legszebb darabjai mind üres házak mellett kerültek előadásra. Igazgatónk kétségbe volt esve, úgy, hogy még nekünk kellett őt vigasztalni, mikor gázi fzetéskor csak könnyekkel tudott kielégíteni.

A jó módban szerzett ruhák mind lemaradoztak rólunk, hol itt, hol amott zálogban s a dermesztő hideg időben felső kabát nélkül, vékony lerongyolt ruhákban játszottunk minisztereket, hercegeket és előkelő gavallo-rokat.

Ekkor a végszükség utolsó pillanatában jelent meg beborult láthatárunkon Kenessey Muki, a vidék leggazdagabb dzsentrije. Veszettül belebomlott primadonnánkba. Vége hossza nem volt ezután a dáridóknak, mit természetesen a gazdag Kenessey fizetett.

Ha nem jött közönség a színházba, Kenessey Muki egymaga kibérelte az összes helyeket és úgy bocsájtotta be a színházi élvezetekre sóvár ingyen publikumot.

Ismét felragyogott szerencse csillagunk és elfelejtettük mindama nyomoruságokat, melyekben eddig részünk volt.

hangversenyt rendezett. A rossz időjárás dacára a városi és vidéki közönség színe-java szép számban egybegyült és nagy élvezettel gyönyörködött a szabatosan előadott vegyeskarú dalokban, hegedű- és zongorajátékban, valamint „Vörösmarty Mihály költői méltatása“ című nagy szorgalommal és szakavatottsággal kidolgozott felolvasásban. Az énekek és a zenedarabok helyes begyakorlásáért az érdem Sztan-cesek József zárdai néptanítót illeti. Beléptidíjak és felülfizetések címén 261 korona folyt be, mely összeg a csekély kiadási költségek levonása után a gymnasium ifjúság segélyalapjához csatoltatott. A hangverseny után táncz következett, mely jó hangulat mellett reggelig tartott.

Esküvő. Brecher Samu nagytapolcsányi m. kir. adótiszt f. hó 3-án esküszik örök hűséget Leimdörfer J. nagytapolcsányi bank fő-tisztviselő kedves leányának Anna urhölgynek.

Nyitra-Novák községe, melynek lóállománya 180 nap óta a takonykór miatt zár alá volt helyezve, f. évi január hó 24-én leérkezett hatósági leirat alapján e zár alól feloldatott. A nováki kispapok tehát újra hozzáláthatnak keresetükhöz.

Panasz. A mai postával a következő levelet vettük:

Igen tisztelt Szerkesztő ur!

Szíveskedjék kérem b. lapjában ama panaszomnak helyt adni, miszerint a nagytapolcsányi m. kir. postahivatal nagyon is kevés gondot fordít a közönség nélkülözhetetlen szükségleteinek kielégítésére. Nem egyszer tapasztaltam már, hogy a postán egyiptomi sötétség uralkodik és se ténta se toll nem áll a nagy közönség rendelkezésére. Már pedig oly városban, mint Nagy-Tapolcsányban, a közönség, azt hiszem, méltán megkivánhatja azt, hogy egyrészt ne legyen kénytelen a sötétben tapogatódzni; másrészt pedig, hogy ténta és toll szükség esetén rendelkezésére álljon.

Egy polgár.

Közreadjuk e levelet, úgy a mint kaptuk s megjegyezzük, hogy íróját személyesen ismerjük. A panasz tárgyát képező körülmény csak véletlenül adhatta elő magát, mert tudjuk, hogy

Csak Ruby Sándor nézte rossz szemmel a dolgoknak ilyenén javulását. Sehogysem tett nekí, hogy Kenessey annyit forgolódik a primadonna körül.

A mitől félt, az bekövetkezett, mert egy szép napon Kenessey Muki megkérte Györgyei Ilonka kezét. A primadonna pedig — nem utasította vissza a kérést. De hogy is lehetett volna azt kívánni, hogy ne fogadja el a gazdag kérést, mikor annak oldalán biztos jólét, tekintély, Ruby mellett pedig a bizonytalanság, a küzdelem, esetleg a nyomor várta.

Szegény Ruby Sándor, még beszélni sem lehetett vele, annyira szívére vette a dolgot, hogy egészen belebetegedett.

*

Fényes estre készülődünk. Györgyei Ilonka, mielőtt Kenesseyhez feleségül ment volna, még egy utolsó előadásban akart elbucszni a világot jelentő deszkáktól, pályatársaitól és a közönségtől.

Legfényesebb, leghatásosabb darabját választotta ez alkalomra. »Rosmunda, vagy a szegénység átka« volt a címe a darabnak, ma már ismeretlen, de akkoriban sokat sirtak rajta a színházlátogatók.

Györgyei adta Rosmundát, míg partnere Ruby Sándor volt, ki bár betegen, de mégis elvállalta szerepét.

Ruby szemei lázas tűzben égtek, homloka izzott, egész arcza a végsőre elhatározott ember kifejezését öltötte magára.

postahivatalunk előzékeny főnöke szíven viseli a közönség érdekeit.

Kinevezés. Rexa Kálmán vágójhelyi kir. aljegyző Nagy-Bittsére aljárásbírónak neveztetett ki.

Szerencsétlenség. A királyrévi korcsmában több paraszt bor mellett mulatott. Mikor később a korcsmáros a vadászatról visszatérve tegyverét a szoba szögletébe letette, az egyik parasztlány, Ambus Henrik, aki a tulságos sok szesz élvezetétől öntudatlan kívül volt, kezébe vette a puskát és a jelenlevőknek megmutatta, hogyan szelődnek a huszárok. Egyszerre a puska elszűlt és Boros Istvánt oly szerencsétlenül találta, hogy szétroncsolt koponyával földön terült el a földön.

Hamis ezüstpénz. Ugy látszik, hogy Nyitrai hamis forintok és koronák vannak forgalomban. Widder Simon ruhakereskedő, mielőtt Galgócra utazott, több nyitrai üzletben pénzt váltott. A galgóczi vásáron azután egy asszonynak, aki neki papírpénzt adott, egy hamis ezüstpénzt adott. Az asszony megtette a feljelentést és mikor Widder a vonattal vissza akart utazni, két esendő várakozott rá, akik megmotozták és szerencsétlenségére egy darab hamis koronát találtak nála. A vizsgálat megindult és most hamis pénz forgalomba hozásáért véget kell majd Widdernek törvényt állania.

Körözött földbirtokos. A rendőri Közlöny e heti számában közzétette Benkeő Béla felső-vásárdi földbirtokos körözését, aki váltóhamisításokat követett el id. Ocskay Rezső, Gaffor Elek, Rudnyánszky György és Rudnyánszky Béláné, szül. Schlachta terhére. — Benkeő ellen vizsgálati fogság rendeltetett el, mely elől idejekorán megszökött.

F. M. K. E. gyűjtő. Fővárosi lapokban is olvashatjuk azt a szemrehányást, hogy a F. M. K. E. gyűjtő nem magyar gyártmány, hanem egy bécsi cég szállítja azokat magyar jelleggel ellátva. A cég, amely a F. M. K. E.-nek a tiszta jövedelem 5%-át adja, nemcsak behozza magának azt az 5 százaléket, hanem még ezenfelül egy százaléket nyer, a mennyiben a kereskedőknek a magyar jelleggel ellátott gyűjtőket hat százalékkal drágábban árulja, mint azokat, amelyek a svéd felírás diszeleg.

Az egész színház zsufozásig meg volt telve. Mindenki kíváncsi volt a színésznőre, ki oly szerencsés volt a vidék legelső gavallérját elhalászni.

Az előadás gyönyörűen ment, a szereplők remekeltek. Györgyei és Ruby felejthetetlené akarták az estét tenni. És ez sikerült is nekik. A leghatásosabb jelenet a III. felvonás végén játszódott le. Oltramund, a szegény lovag esdekelve kéri Rosmundát, hogy ne menjen a csuf, de gazdag Lothár lovaghoz feleségül. Rosmunda bár szereti Oltramundot, de a pompa és fény kedvelése Lotharhoz vonzza.

Mindnyájan meghatottan vettük észre, hogy minő hasonlatosság van néha a tragédiák és az élet eseményei között. Hiszen az életben is a vagyon állt utjában, hogy két szerető szíve egyesülhessen.

Rosmunda hajthatatlan marad. Most Oltramund kirántja tőrét és e kiáltással: — Ha enyém nem lehetsz, úgy másé se légy, — markolatig döfte Rosmunda keblébe, ő maga pedig kardjába dőlt.

A közönség tapsorkánja nem akart megszűnni a hatásosan eljátszott jelenet után és toporzékolva követelte Györgyei és Ruby megjelenését a függöny előtt.

Azok pedig nem hallották már a szűnni nem akaró tapsokat és kihívásokat, hanem szép csendesesen feküdtek egymás mellett boldog mosolyal ajkukon kiengesztelődve a halálban.

A nyitrabajnai volt méntelep f. hó 19-én fogják az urbéreseknek átadni. A megye képviselőtársaságában Rákóczy Lajos nagytapolcsányi főszolgabíró lesz jelen.

Sorozás. Az ez idei sorozás Nagy-Tapolcsányban márczius hó 9-én veszi kezdetét. A vármegye részéről a sorozó bizottság polgári elnöke Dopsányi István megyei aljegyző lesz. A főszorozás márczius hó 9, 11 és 12-ére lett kitűzve.

Közveszélyes örült. Adamicska Vilmos nagyvendéghi lakoson egy idő óta az elmebetegség tünetei mutatkoztak. Két tesvérbátyja többek unszolására a nagytapolcsányi járásorvoshoz vitte megvizsgáltatás céljából. Az orvos konstataálta, hogy Adamicska Vilmos közveszélyes örült és nyomban intézkedett is, hogy a szerencsétlen ember a nyitramegyei kórháznak elmebeteg osztályába szállíttassék.

Thea főzésnélösszegegett. Lofaltei Joachim verbói gyáros e napokban maga főzte theáját, miközben a gőzölgő vízzel teli főzőedény feldűlt, tartalma rá ömlött, úgy hogy az égési sebek következtében két órai iszonyu kínlás után meghalt.

Fővárosi levél. Ily cím alatt lapunk külföldi rovatában Herendi Arthur a „Magyar Nemzet“ kitűnő tollu munkatársa fog hétről-hétre a főváros zajos életéről vonzó formában referálgatni. Beköszöntőtől e héten a „Fővárosi levelet“ tárczarovatunk elején hozzuk és hisszük, hogy ennek olvasása közönségünknek szórakozást fog nyújtani. Egyébként pedig igen természetes az, hogy e rovatunk is csak idővel emelkedhet teljes magaslátára. Addig is kérjük a közönség jóakaró türelmét, másrészt pedig üdvözljük kollégánkat munkatársaink sorában. Végül még megjegyezzük, hogy Herendi lapunk más rovataiban is fog tevékenységet kifejtetni, és így már jövő számunkban gyönyörű költeményt fogunk tőle közölni.

A piacról. Behömpölyög G—i hiztos elé egy szikár leány, a bimbókoron tul. Nagy élénkséggel kezdi:

— Mentem a piacra, mondok veszek vöröshagymát. Ezezer csak gyün elejbém a Szabó Örsze.

— Szép!

— Aszongya ü nekem, hogy Kis Gergő Sári aszonta neki, hogy hallotta valakitől, akit nem ismer (sugva), hogy én talán nem is vagyok illendő, sem tisztetességes.

— No ez nem szép.

— Mán most azért gyüttem, hogy bepörüljem.

— Kit? Szabó Örszét?

— Azt a világért sem!

— Akkor Kis Gergő Sárit!

— Az Isten örizzen tüle, hogy ü vele ojat cselekedjek.

— Talán Kecskés Rózát?

— Ugyan, hogy gondol már olyat biztos ur kérem, az a legszelídebb teremtése a jó Istennek.

— Kit akar hát pörölni?

— Azt az ismeretlen valakit.

— De hiszen senki sem tudja a nevét?

— Nem ám, mert a piacon találkozott vele Kecskés Rózál.

— Hogy akarja hát az ismeretlen bepörölni.

— Hát mi haszna vona az uraknak, ha még azt se tunnák kikeresni.

Vitás út. Az elmúlt évben hosszas küzdelem folyt a város tulajdonát képező, de Zatkovics Alajos ügyvéd birtokában levő telekrész miatt, mely csak egy keskeny ut lenne tulajdonképen. Klein Viktor helybeli gabonakeres-

kedő ugyanis a községi képviselőtestület előtt kikelt az ellen, hogy nevezett ügyvéd a saját telkéhez, illetve kertjéhez csatolta ezt az utat, s megfellebezte a vármegyénél. Mint most értesülünk, Nyitravármegye törvényhatósági bizottsága Klein fellebbezésének helyt adva, utasította a képviselőtestületet, hogy ez ügyben újabb határozatot hozzon. Ezzel az odiosus ügy új stádiumba lépett. Erre egyébként legközelebbi számunkban részletesen visszatérünk.

Felakasztotta magát. Egy rosz asszony miatt a miavai járásbírósi fogházban január 24—25-ére virradó éjjel felakasztotta magát. Klein Dániel 52 éves béres. Klein Dániel gyerekkora óta másoknál szolgált s mint becsületes, józan és munkás embert szolgálatadói mindig szerették. Meg is lett volna elégedve a sorsával, ha a felesége jóra való, rendes életmódot folytatott volna, s ha az urát és családját megbecsüli. De az asszony nagyon kikapós volt s folyton kalandok után járt. A múlt év decemberében 19-én este az asszony ismét kalandra indult, s otthon hagyta férjét, egy 12 éves fiu- és egy 6 éves leánygyermeket. A férjet kétségbeejtette az asszonynak viselkedése s borzasztó tette határozta el magát. El akarta emészteni először gyermekeit, azután önmagát. Kiment gyermekeivel az utcára s a földetlen kútnál telkaptá leánykáját és a kutba dobta. Azután a fiut ragadta meg, az azonban nagyon sivalkodott és annyira rugdalózott, hogy sikerült kisiklania apja kezei közül. A fiu be-szaladt a szomszéd korcsmába és elmondta a történeteket. A korcsmából kiszaladtak az emberek és kihúzták a bérest, a kis leány azonban már meg volt halva. Klein Dánielt feleségével együtt vizsgálati fogságba helyezték, a hol a férfi a rá következő éjjel felakasztotta magát.

Meghívó. A tőkés-ujfalusi intelligencia 1901. évi február hó 9-én az iskola termeiben jótékony célra zártkörű táncszivalmat rendez. Kezdeté 8 órakor, Belépti díj, személyjegy két korona. Családjegy 4 korona.

Az Osztrák Magyar Bank új háza Nyit-rán. Az Osztrák Magyar Bank vezértitkárának a helyettese egy tisztviselő kíséretében Nyit-rára jött és megtekintette az új banképületet, hogy az épület állapotáról a megtartandó közgyűlésnek beszámolhasson.

— A magyar gyártmányú képes levelezőlapok érdekében hathatos aktiót tett ki a három éve tennálló „Látóképes Levelező-Lapok“ című havi folyóirat. Ez t. i. megismerteti a belföldi gyűjtőket a belföldi gyártmányúval és ily módon gátat vet a külföldi, főképp német képes levelező-lap folyóiratokat is, melyek ezelőtt elárasztották hazánkat. Hasznos tudnivalókat a gyűjtésről, mulatótárczákat, óriási csere- és ismertető-rovatot tartalmaz a havonként megjelenő „Látóképes Levelező-Lapok“, mely Taitan (Komárommegye) lát napvilágot és melynek előfizetési ára egy évre 2 korona. Mutatványszámot 30 fillér beküldése ellenében küld a kiadóhivatal.

A „Vendéglősök Lapja“ az 1901 esztendővel XVI évfolyamába lép. „A Vendéglősök Lapja“. Hosszu működése alatt mindenha buzgó védője volt a hazai szállodások, vendéglősök, korcsmárosok és kávékók érdekeinek s fáradhatatlanul küzdött a vendéglősipar haladásáért és magyarosításáért; tehát fontos közgazdasági és kulturmissiót teljesített s teljesít a jövőben is. A szakismeretek hathatos terjesztője: tehát minden vendéglősre nélkülöz-hetlen. Vendéglők bérbeadásának minden vendéglősiparban szükséges iparcikk hirdetése a „Vendéglősök Lapja“-ban gyors és feltételetlen sikereit jár. A „Vendéglősök Lapja“ szerkesztője és kiadója: Hász György; szerkesztő-sége és kiadóhivatala: Budapest. VII. Akácfa-utca 7. Előfizetési ára negyed évre 3 korona; fél évre 6 kor., egész évre 12 kor. Megjelenik minden hónap 5-én és 20-án s ugyanakkor pontosan szétküldetik. Az egész országban el van terjedve, sőt a külföldre is számos példányban jár. Tartalmánál fogva járatása a bortermelekre, bor- és ital kereskedőkre, sőt a sör- és szeszgyárosokra is hasznos. A derék vállalatot ajánljuk a szakkörök figyelmébe.

Hirdetmény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy **Fried Miksa** szabóüzletéből kiléptem. és a saját cégem alatt a helybeli piacon, az adóhivatal átellenében

szabó műhelyt

nyitottam. Kiváló gondot fogok mindig arra fordítani, hogy tisztelt megrendelőimnek bizalmát és meglegedését kiérdemeljem Privigye, 1901. február 1-én.

Tisztelettel

Hirsch Izsó.

Fontos sérvbajosoknak.

A legújabb javított cs. és kir. szabadalmazott **Pollitzer-féle gumi-sérvkötő** a legheiresebb orvosi tekintélyek által ez időben a **legjobb**nak ismertetett el. Nem csuszik le a testről és nem okoz semminemű **kellemetlen nyomást, egy éjjel mint nappal hordható.** Miután a sérvkötő idomítható, a peloták a sérvkaput teljesen elfedik és így a sérv kiesuszását meggátolják. A sérvkötőn **legújabb** alkalmazott biztonsági készülék megakadályozza a sérvkötőnek a testről való lecsuszását. Ára egyoldalulag **14-től 20 koronáig, kétoldalulag 20-tól 32 koronáig.**

Rendelésnél kérik a test bőségét, azonkívül, hogy a sérv, jobb, bal, vagy mind a két oldalát megadni. Megrendeléseket a legnagyobb titoktartás mellett pontosan eszközöl:

Politzer Mór és Fia

csász. és kir. szabadalmazott kötszerészek,

Budapest. V. ker., Deák Ferenc-utca 10/g. ss

Alapítatott 1858-ban

Árjegyzék kívánatra zárt és fölirat nélküli borítékban bérmetve küldetik.

Olcsó bevásárlási forrás!!

Karlsbaldi uri- és női- valamint gyermek-czipők

legdivatosabb

kivitelben

a legolcsóbb árak mellett

szerezhetőek be

STEINER ARMIN

Főtéri czipészüzletében

Nagy-Tapolcsány.

CZIGLÉNYI JÓZSEF

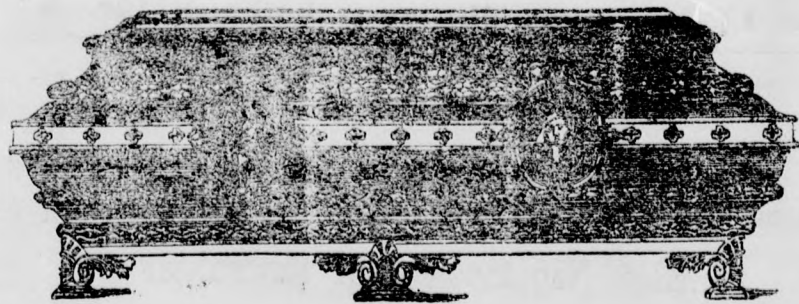
épület- butor- és mű-asztalos

első nagytapolcsányi temetkezési vállalkozó

Nagy-Tapolcsány, Korosi-utca (saját ház).

Raktáron tart: kész diszes **szoba-butort.** (Faragott, barokk- és ó-német stílusban); **kész fa- és érzekopor-sókat** s mindenféle **temetkezési cikkeket.**

Diszes koszorúkat és szalagokat.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség b. tudomására adni, hogy az eddig fennálló

Pártoljuk

a

! hazai ipart !

Butor-raktáromat,

a legdivatosabb és legizlésebb kivitelben készült butor-darabokkal **ujjonnan** rendeztem be-
ami által azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a n. é. közönségnek a legmeszebb menő igé-
nyeit is kielégíthetem. Raktáron tartok u. m.:

— **háló- és ebédlőszoba berendezéseket,** —

melyek *ó-német, renaissance, angol, baroque- és empire-stílusban saját mű-
helyemben készültek.* Elvállalok továbbá bármily rajz után **mat, fényezett és aranyo-
zott** munkákat, melyek a legrövidebb idő alatt, pontosan a legjutányosabb árak mellett készít-
tetnek el. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri, mély tisztelettel

Dorosinyi János portál-, épület-, és mű-butor asztalos NAGY-TAPOLCSÁNY.

Dús választéku

női- és férfi ruha-
szövet kelméit,

vászon és fehéreneműek

nagy raktárát a j a n l j a nagyban és
kicsinyben

a **legjutányosabb** árak mellett

BERNFELD JÓZSEF

→ rőfös-, posztó- és gyapotkelme kereskedő ←

Nagy-Tapolcsány (főtér, saját ház.)

== A „Korona szálló” tőszomszédságában. ==

Egy drb. 6 személyes fehér asztalterítő tiszta len,
csak 2 korona, fehér len zsebkendők, rumburgi
vászon **25% gyári áron alul.**

BERNFELD ADOLF

NAGY-TAPOLCSÁNY, Főtér.

Felhívom a n. é. közönség b. figyelmét a közeledő
ünnepek alkalmából ujjonnan felszerelt, dús választéku

Confectio-üzletemre,

hol a legalkamasabb s legizlésebb

— **ajándékok** —

olcsó árak mellett vásárolhatók be.

Raktáron tartom a legújabb divatu kalapokat, in-
geket, gallér- és kézelőket, nyakkendőket valamint
női- és férfi czipőket, fűzőket, bőrdöket, kosa-
rakat, nap- és esernyőket továbbá fehérenemű és
ehhez tartozó kellékeket.

Üzlet megnyitás.

— **Uj dus választéku nagy butor-raktár.** —

T. cz.

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására
hozni, hogy

„Első Nagytapolcsányi Butoraktár”

czég alatt Nagy-Tapolcsányban Főtér 20 szám alatt

nagy butor raktrt nyitottunk.

Üzletünk megnyitásával nagy súlyt fektetünk külö-
nösen arra, hogy vevőink részére a **legmodernebb**
styli berendezéseket állandóan raktáron tartjuk.

Ebédlő-, háló-, szalon-, előszoba- —

— **és konyha-berendezések,**

valamint képek és tükrök a legolcsóbb árban kaphatók

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, maradtunk

kiváló tisztelettel

Hartenstein és Berliner

NEW-YORK életbiztosító-társaság.

Alapított 1845-ben.

Tisztán kölcsönösségen alapszik, minden utánfizetési köt elezetség
kizárásával.

Miután részvényesei nincsenek, az összes tőke és nyereségek a
biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1899. évi zárszámadásból:

Aktívák összege	— — — — —	k. 1.166.929,759
Évi bevétel	— — — — —	258.462,658
1899-ben a biztosítottaknak kifizetett	— — — — —	109.595,871
1899-ben kötött új üzletek összege	— — — — —	998.435,772
Főlöslég	— — — — —	204.492,398

Nincs másik kölcsönös biztosító-társaság a világon,
mely ily óriási főlöslég fölött rendelkezék.

A New-York a művelt világ összes országában
bir fiókolkkal.

Referenciák Magyarországon:

A Magyar Ált. Hitelbank.
    A Magyar Kereskedelmi Bank.

Közelebbi felvilágosítást ad a

NEW-YORK életbiztosító-társaság magyaror-
szági igazgatósága Budapest,
Erzsébet-körút 9—11., New-York-palota.